

Spørgsmål 1: *Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet og efterspørgslen på speciallæger? Er der forskel på regionsniveau?*

Ifølge en undersøgelse fra lægeforeningenⁱ i september 2017, kunne den regionale akutte mangel på speciallæger i psykiatri opgøres til omkring 90 speciallæger. Der var, på daværende tidspunkt, 12-15 ubesatte speciallægestillinger i psykiatri i region Hovedstaden, omkring 25 i region Sjælland, 10 i region Syddanmark, 25-30 i region Midtjylland og 14 i region Nord.

Med hensyn til privatpraktiserende speciallæger i psykiatri, har FAPS til Lægeforeningen oplyst, at der, pr. privatpraktiserende speciallæge i psykiatri, i region Nord er 83.944 indbyggere, i region Midt 60.427, i region Syd 71.686, i region Sjælland 47.252 og i region Hovedstaden 36.056.

Der er ligeledes behov for flere psykiatere til den kommunale misbrugsbehandling, samt de kommunale bosteder.

Spørgsmål 2: *Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i efterspørgslen og udbuddet, som den kommende dimensioneringsplan skal tage højde for?*

Som nævnt tidligere, så er der mangel på psykiatere i alle regioner, men manglen på privatpraktiserende psykiatere er mest udtalt i region Nord, Midtjylland og Syddanmark, mens behovet for speciallæger i psykiatri i den regionale psykiatri, i absolutte tal, er størst i region Sjælland og region Midtjylland.

Spørgsmål 3: *Vurderes udviklingen i efterspørgslen af speciallæger de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. hovedscenariet Figur 10? Med hvilken begrundelse? I vurderingen af efterspørgslen bedes foretaget en opdeling på funktionsniveau, således at det belyses, hvor stor en andel af speciallægerne, der fremadrettet forventes at være beskæftiget på hovedfunktionsniveau, regionsfunktionsniveau samt højt specialiseret funktionsniveau.*

I Dansk Psykiatrisk Selskab er vi ikke i tvivl om, at efterspørgslen af speciallæger de kommende år vil være væsentligt større end udbuddet.

Ifølge hovedscenariet i Sundhedsstyrelsens lægeprognose fra 2018-2040 vil antallet af speciallæger i psykiatri stige fra 942 i 2018 til 1049 i 2030, og 1298 i 2040. Det svarer til en vækst på knapt 38% op til 2040, eller 1,5% årligt.

I årene 2010 til 2016 er antallet af voksne patienter, der behandles på de psykiatriske sygehuse, steget med knapt 30%ⁱⁱ, mens antallet af opslåede hoveduddannelsesforløb i psykiatri ikke stegetⁱⁱⁱ. Der har ligeledes, gennem en lang årrække, været flere ubesatte hoveduddannelsesforløb i psykiatrien. Denne udvikling ser heldigvis ud til at være vendt – i 2019 og 2020 var der hhv. 53 og 49 besatte H-stillinger i psykiatri, og derved fortsætter den stigning, vi har set de seneste år. Det er værd at bemærke, at de seneste 5 år har besættelsesprocenten år for år været stigende, fra 63% i 2016 til 78% i 2020.

Ovenstående har skabt stor afstand mellem udbuddet og efterspørgslen på speciallæger i psykiatri. Som nævnt tidligere, er den akutte mangel på psykiatere i den regionale psykiatri, i september 2017, ca. 90 speciallæger. Med den vækst, der er beregnet i Sundhedsstyrelsens lægeprognose, vil vi først nå denne forøgelse i 2030, hvor vi må forvente at efterspørgslen vil være væsentligt større.

Der er flere årsager til den forventede forøgede efterspørgsel.

Der forventes fortsat vækst i patienttilgangen til psykiatrien, dog ikke i samme omfang som årene 2010 til 2014. De mange års vellykket afstigmatisering af psykiatrien, må også forventes at medfører, at flere med psykiatrisk sygdom vil søge behandling.

Der er de seneste år set en stigning i antallet af patienter, der bliver behandlet i børne- og ungdomspsykiatrien². Andelen af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien, der senere har behov for behandling i voksenpsykiatrien, forventes uændret, og derved vil antallet af patienter, på baggrund af dette, være stigende.

Der er, som i mange andre specialer, i psykiatrien en bevægelse imod øget specialisering. Dette vil ligeledes øge behovet for speciallæger, da læger i uddannelsesstillinger ikke i alle tilfælde ville kunne varetage disse højt specialiserede funktioner.

Spørgsmål 4: *Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for speciallæger? I vurderingen bør der tages højde for den demografiske udvikling, ændrede sygdomsmønstre, ændrede behandlingsmønstre/metoder, teknologisk udvikling, sundhedsplanlægning, øget specialisering, fokus-og indsatsområder, strukturændringer mv.*

Ud fra beregninger fra lægeforeningens medlemsregister, har de oplyst, at psykiatri ligger nr. 3, når det gælder andelen af læger over 65 år. Med næsten 30% over 65 år, vil der de kommende år oplagt være en stor afgang fra specialet, hvilket akut øger behovet for flere hoveduddannelsesstillinger.

Det forventes ikke, at der inden for en overskuelig fremtid vil komme tekniske løsninger, der mærkbart vil reducere behovet for speciallæger.

Ifølge sundhedsstyrelsen rapport om "Intensiv behandling til mennesker med svær psykisk lidelse" skal patienter på et lukket (intensivt) afsnit "tilses minimum én gang i døgnet (alle dage) af en speciallæge i psykiatri"^{iv}. DPS er enig i denne målsætning, men reelt er vi meget langt fra at kunne tilbyde vores patienter dette.

Der er flere tilstande der nu, modsat tidligere, tilbydes psykiatrisk behandling, f.eks. binge-eating disorder, ADHD og voksne med udviklingsforstyrrelser opstået i barnealderen f.eks. autisme. Det er et stigende antal unge stofmisbrugere, hvilket vil øge behovet for speciallæger af to årsager. For det første, så er der kommet et større fokus på det hensigtsmæssige i, at speciallæger i psykiatri forestår behandlingen af misbrug, for det andet vil en del af de misbrugende patienter udvikle psykiatriske sygdomme. Når ICD-11 indføres, vil antallet af diagnoser i psykiatrien øges. Samlet set vil dette medføre et behov for øget kapacitet.

Hovedscenariet i Sundhedsstyrelsens lægeprognose lægger op til en vækst på 38%, ca 1/5 lavere end den gennemsnitlige vækst. Samlet set vurderes det fra Dansk Psykiatrisk Selskab, at vi utvetydigt har behov for væsentligt flere speciallæger i psykiatri, end dette. Det er værd at bemærke, at denne stigning forudsætter en besættelsesprocent på 100, hvilket vi, trods stigning de seneste 5 år, endnu ikke har opnået.

Hvor mange uddannelsesstillinger der er behov for, er et estimat behæftet med stor usikkerhed, men ud fra en samlet vurdering af SSTs lægeprognose, den aktuelle besættelsesprocent, det aktuelle behov for speciallæger i psykiatri, et forventet øget opgaveområde samt øgede krav til behandling samt en tiltagende vellykket rekruttering til specialet vurderes det rimeligt og nødvendigt at øge antallet af hoveduddannelsesstillinger til 80-85 H-stillinger årligt.

ⁱ <https://dagensmedicin.dk/regionerne-mangler-80-90-psykiatere/>

ⁱⁱ https://www.laeger.dk/sites/default/files/laegeforeningens_psykiatriudspil_styrk_psykiatrien_nu_-_det_vedroerer_os_alle.pdf

ⁱⁱⁱ <https://www.sst.dk/da/viden/uddannelse/prognoser/laegeprognoser/opslaaede-og-besatte-hu-forloeb>

^{iv} <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2019/intensiv-behandling-til-mennesker-med-svaer-psykisk-lidelse>